

Boodschap van paus Franciscus voor de Eerste Werelddag van de Grootouders en de Ouderen, 25 juli 2021

“Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld”

Beste opa's en oma's, beste ouderen,

“Ik ben met u alle dagen” (Mat. 28, 20) is de belofte die de Heer alvorens op te gaan naar de hemel aan zijn leerlingen heeft gedaan en die Hij ook tegen u, beste opa en beste oma, herhaalt. “Ik ben met u alle dagen” zijn ook de woorden die ik als bisschop van Rome en oudere zoals u tot u zou willen richten ter gelegenheid van deze eerste *Werelddag van de grootouders en de ouderen*: heel de Kerk is u nabij - beter gezegd, is ons nabij -: zij bekommert zich om u, zij houdt van u en wil u niet alleen laten!

Ik weet dat deze boodschap in een moeilijke tijd tot u komt: de pandemie is een onverwachte en razende storm geweest, een zware beproeving die het leven van ieder heeft getroffen, maar waarbij aan ons ouderen een bijzondere, een hardere behandeling is voorbehouden. Zeer velen van ons zijn ziek geworden en zeer velen zijn heengegaan of hebben het leven van een echtgenoot of echtgenote of van hun dierbaren zien uitblussen, te velen zijn voor een zeer lange tijd gedwongen tot eenzaamheid, geïsoleerd.

De Heer kent ieder lijden van ons in deze tijd. Hij staat naast hen die de smartelijke ervaring meemaken van het terzijde geschoven worden; onze eenzaamheid - die nog zwaarder wordt gemaakt door de pandemie - is Hem niet onverschillig. Een traditie vertelt dat ook de heilige Joachim, de opa van Jezus, uit zijn gemeenschap werd verwijderd, omdat hij geen kinderen had; zijn leven werd, evenals dat van zijn echtgenote Anna, als nutteloos beschouwd. Maar de Heer zond hem een engel om hem te troosten. Terwijl hij bedroefd buiten de poorten van de stad bleef, verscheen hem een gezondene van de Heer om hem te zeggen: “Joachim! Joachim! De Heer heeft uw aanhoudend gebed verhoord”.¹ Giotto lijkt op een beroemd fresco² de scène in de nacht te plaatsen, een van de zovele slapeloze nachten, vol herinneringen, zorgen en verlangens waaraan velen van ons gewend zijn.

¹ De episode wordt verteld in het proto-evangelie van Jacobus.

² Het betreft de afbeelding die gekozen is als logo van de Werelddag van de grootouders en de ouderen.

Maar ook wanneer alles duisternis lijkt, zoals in deze maanden van pandemie, blijft de Heer *engelen* zenden om onze eenzaamheid te troosten en tegen ons herhalen: "Ik ben met u alle dagen". Hij zegt het tegen u, tegen mij, tegen allen. En dat is de zin van deze Dag, waarvan ik wilde dat die voor de eerste keer juist in dit jaar zou worden gevierd, na een lang isolement en een hervatting van het nog traag op gang komende sociale leven: moge iedere opa, iedere oma, iedere oudere - vooral wie onder ons het eenzaamst is - het bezoek van een *engel* ontvangen.

Soms zullen ze het gezicht hebben van onze kleinkinderen, soms van familieleden, van vrienden voor altijd of van hen die wij juist op dit moeilijke ogenblik hebben leren kennen. In deze periode hebben wij leren begrijpen hoe belangrijk voor ieder van ons omhelzingen en bezoeken zijn, en hoezeer doet het mij verdriet dat deze op sommige plaatsen nog steeds niet mogelijk zijn!

De Heer stuurt ons echter zijn boodschappers ook via het Woord van God, dat Hij aan ons leven nooit laat ontbreken. Laten wij iedere dag een bladzijde uit het evangelie lezen, bidden met de psalmen, de profeten lezen! Wij zullen geroerd blijven door de trouw van de Heer. De Heilige Schrift zal ons helpen ook datgene te begrijpen dat de Heer vandaag van ons leven vraagt. Hij zendt immers de arbeiders in zijn wijngaard op ieder uur van de dag (vgl. Mat. 20, 1-16), in ieder seizoen van het leven. Ikzelf kan ervan getuigen dat ik de roeping om bisschop van Rome te worden kreeg, toen ik om zo te zeggen de pensioengerechtigde leeftijd had bereikt en ik mij reeds voorstelde niet veel nieuws meer te kunnen doen. De Heer is ons altijd nabij, altijd, met nieuwe uitnodigingen, met nieuwe woorden, met zijn troost, maar Hij is ons altijd nabij. U weet dat de Heer eeuwig is en nooit met pensioen gaat, nooit.

In het evangelie van Matteüs zegt Jezus tegen de apostelen: "Gaat dus en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en leert hun te onderhouden alles wat Ik u bevolen heb" (28, 19-20). Deze woorden worden vandaag ook tot ons gericht en ze helpen ons beter te begrijpen dat onze roeping is de wortels te bewaken, het geloof aan de jongeren door te geven en de zorg voor de kleinen op ons te nemen. Luister goed: wat is vandaag onze roeping, op onze leeftijd? De wortels bewaken, het geloof aan de jongeren door te geven en de zorg op zich nemen voor de kleinen. Vergeet dat niet.

Het is niet belangrijk hoe oud u bent, of u nog werkt of niet, of u alleen bent gebleven of een gezin heeft, of u jong of later met de jaren oma of opa bent geworden, of u nog zelfstandig bent of zorg nodig heeft, want er bestaat geen leeftijd om met pensioen te gaan betreffende de taak het evangelie te verkondigen, de taak de tradities aan de kleinkinderen door te geven. Wij moeten op weg gaan en vooral er op uit gaan om iets nieuws te ondernemen.

Er is dus op een cruciaal ogenblik in de geschiedenis ook voor u een hernieuwde roeping. U zult zich afvragen: maar hoe is dat mogelijk? Mijn energie raakt uitgeput en ik geloof niet dat ik veel kan doen. Hoe kan ik mij anders gaan gedragen, wanneer de gewoonte de regel van mijn bestaan is geworden? Hoe kan ik mij wijden aan wie armer is, wanneer ik al zoveel zorgen heb om mijn familie? Hoe kan ik mijn blik verruimen, als het mij zelfs niet vergund is mijn eigen woning te verlaten? Hoevelen van u stellen zich deze vraag: is mijn eenzaamheid niet een te zware last? Jezus zelf heeft een dergelijke vraag door Nicodemus tot zich horen richten; deze vroeg Hem:

“Hoe kan een mens geboren worden, als hij al oud is?” (Joh. 3, 4). Dat kan gebeuren, antwoordt de Heer, door het hart open te stellen voor de werking van de Heilige Geest, die waait waar Hij wil. De Heilige Geest gaat met de vrijheid die Hij heeft, overal heen en doet wat Hij wil.

Zoals ik vaker herhaald heb, zullen wij uit de crisis waarin de wereld verkeert, niet hetzelfde tevoorschijn komen: wij zullen er beter of slechter uit tevoorschijn komen. En “moge de hemel geven dat ... het niet de zoveelste ernstige historische gebeurtenis is geweest waarvan wij niet in staat zijn geweest te leren - wij zijn hardleers! -. Dat wij niet de ouderen vergeten die gestorven zijn door gebrek aan beademingsapparatuur [...]. Dat een zo groot verdriet niet nutteloos is, dat wij een sprong maken naar een nieuwe manier van leven en eens en voor altijd ontdekken dat wij elkaar nodig hebben en aan elkaar verschuldigd zijn, opdat de mensen herboren worden” (*Fratelli tutti*, 35). Niemand redt zich alleen. Wij zijn aan elkaar verschuldigd. Allen broeders en zusters.

In dit perspectief zou ik u willen zeggen dat u nodig bent om in broederlijke en sociale vriendschap de wereld van morgen op te bouwen: de wereld waarin wij - met onze kinderen en kleinkinderen - zullen leven, wanneer de storm bedaard zal zijn. Allen “moeten wij een actieve rol spelen in het herstel en de ondersteuning van de gewonde maatschappijen” (*ibid.*, 77). Onder de verschillende pijlers die dit nieuwe bouwwerk zullen moeten dragen, zijn er drie die u, beter dan anderen, kunt helpen plaatsen. Drie pijlers: de *dromen*, de *herinnering* en het *gebed*. De nabijheid van de Heer zal ook de meest broze mensen onder ons de kracht schenken om een nieuwe weg te ondernemen langs de wegen van de dromen, de herinnering en het gebed.

De profeet Joël sprak eens deze belofte uit: “Uw grijsaards zullen dromen zien, uw jonge mannen visioenen krijgen” (3, 1). De toekomst van de wereld is gelegen in dit verbond tussen jongeren en ouderen. Wie anders dan de jongeren kunnen de dromen van de ouderen opnemen en voortzetten? Maar daarvoor is het noodzakelijk te blijven dromen: in onze dromen van gerechtigheid, vrede, solidariteit ligt de mogelijkheid dat onze jongeren nieuwe visioenen hebben en men samen aan de toekomst kan bouwen. Het is noodzakelijk dat ook u ervan getuigt dat het mogelijk is vernieuwd uit een ervaring van beproeving te komen. En ik ben er zeker van dat het niet de enige zal zijn, omdat u in uw leven er zoveel hebt gehad en erin geslaagd bent daaruit te komen. Leer ook van deze ervaring er nu uit te komen.

Dromen zijn daarom verweven met *herinnering*. Ik denk eraan hoe kostbaar die droevige herinnering aan de oorlog is en hoeveel de nieuwe generaties hiervan kunnen leren over de waarde van de vrede. En u geeft dit door, u die het verdriet van de oorlog hebt meegemaakt. Herinneren is een ware zending van iedere oudere: de herinnering en de herinnering aan anderen brengen. Edith Burk, die het drama van de Shoah heeft overleefd, heeft gezegd dat “ook het verlichten van één geweten de moeite en het verdriet waard is om de herinnering aan wat is geweest, levend te houden - en zo gaat zij verder - Voor mij is herinnering leven”.³ Ik denk ook aan mijn grootouders en aan degenen onder u die moesten emigreren en weten hoe moeilijk het is het eigen huis te verlaten, zoals zovelen vandaag nog doen op zoek naar een toekomst. Enkel van hen bevinden zich misschien in onze nabijheid en

³ Herinnering is leven, schrijven is ademhaling. *L'Osservatore Romano*, 26 januari 2021.

bekommeren zich om ons. Deze herinnering kan een menselijkere, gastvrijere wereld helpen opbouwen. Maar zonder herinnering kan men niet opbouwen; zonder fundamenten zul je nooit een huis kunnen bouwen. Nooit. Een de fundamenten van het leven is de herinnering.

Tenslotte het *gebed*. Mijn voorganger, paus Benedictus, een heilige oudere, die voor de Kerk blijft bidden en werken, heeft het eens zo gezegd: “Het gebed van de ouderen kan de wereld beschermen door haar op een indringendere wijze te helpen dan het zich aftobben van zovelen”.⁴ Dit heeft hij in 2012 bijna aan het einde van zijn pontificaat gezegd. Uw gebed is een zeer kostbare bron: het is een long zonder welke de Kerk en de wereld niet kunnen (vgl. apost. exhort. *Evangeli gaudium*, 262). Vooral in deze voor de mensheid zo moeilijke tijd is uw voorspraak voor de wereld en de Kerk, terwijl wij allen in hetzelfde schuitje de stormachtige zee van de pandemie doorkruisen, niet vergeefs, maar wijst allen op het serene vertrouwen dat de kust in zicht is.

Beste oma, beste opa, bij het afsluiten van deze boodschap zou ik ook u willen wijzen op het voorbeeld van de zalige - en zeer binnenkort heilige - Charles de Foucauld. Hij leefde als kluizenaar in Algerije en in die perifere context getuigde hij “van zijn streven om ieder menselijk wezen als een broeder en zuster te voelen” (encycl. *Fratelli tutti*, 287). De geschiedenis van zijn leven laat zien hoe het mogelijk is, ook al is dit in de eenzaamheid van de eigen woestijn, voorspreker te zijn voor de armen van heel de wereld en werkelijk een universele broeder en zuster te worden.

Ik vraag de Heer dat ieder van ons ook dankzij zijn voorbeeld zijn hart wijder openzet en het gevoelig maakt voor het lijden van de minsten en het in staat stelt een voorspreker te zijn voor hen. Moge ieder van ons leren tegen allen, en in het bijzonder de jongsten, de woorden van troost te herhalen die wij vandaag tot ons hebben horen richten: Ik ben met u alle dagen”. Voorwaarts en heb moed! Moge de Heer u zegenen.

Rome, Sint Jan van Lateranen, 31 mei, feest van het Bezoek van Maria aan Elisabet.

Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers
Eindredactie. A. Kruse, MA
Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

⁴ Bezoek aan het tehuis “Viva gli anziani”, 2 november 2012.